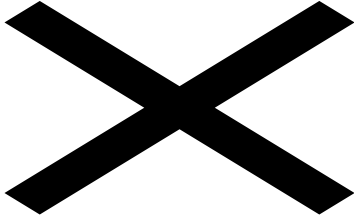

O ISTORIE A CALENDARULUI (II)
CALENDARELE DIN ERA NOASTRĂ

Încă din antichitate calendarele au fost întocmite după diverse criterii: solar (după mersul Soarelui), selenar (în funcție de evoluția Lunii).

Anul solar era de 365 de zile și un sfert, număr obținut prin diverse combinații de luni: în Egipt erau 12 luni a 30 de zile, cărora li se adăugau 5 zile suplimentare, spre deosebire de calendarul Gregorian (calendarul iulian reformat) în care anul solar are 12 luni de câte 28/29, 30 și 31 de zile.

Anul lunar se bazează pe luni selenare de câte 29 zile și 1/2, totalul fiind de cca 354 de zile. Diferența de zile s-a tot adunat pe parcursul anilor făcând ca să nu mai fie nicio concordanță între lună și anotimp. Pentru evitarea acestei deplasări, deseori se folosea un an mixt (solar și selenar). Evreii, ca majoritatea semitiilor din antichitate, aveau un calendar bazându-se pe ciclul Lunii, decalajul corectându-se prin intercalarea, din când în când, între doi ani, a unei luni suplimentare, în așa fel încât luna selenară să cadă, mai mult sau mai puțin, în același anotimp mereu.

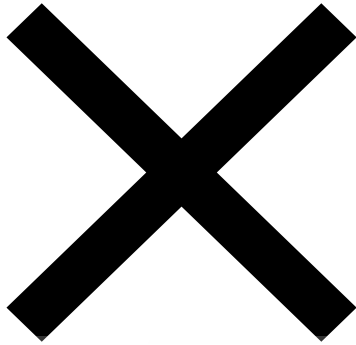
Ca în tot Orientul mijlociu, și evreii celebrau în fiecare lună sărbătoarea lunii noi și sărbătoarea lunii pline. Și acum, principalele sărbători ebraice sunt celebrate în ziua în care e noapte cu lună plină: Pesah (Paștele) de exemplu. Evreii au folosit diverse calendare, în funcție de stăpânirea sub care au căzut vremelnice (în epoca elenistă au folosit calendarul seleucid și denumirea macedoneană a lunilor - lucru consemnat în Macabei: 11, 21, 30, 33, 38 precum și în alte versete). Pentru aceeași perioadă scrierile de la Qumran, în suluri (Cartea lui Enoh; etiopiană ș. a.), transmit un calendar total diferit atât de cel sacerdotal cât și de cel seleucid. Un calendar aproape în întregime solar, compus din 364 de zile; anul avea 52 de săptămâni împărțite în 3 trimestre de câte 14 săptămâni fiecare, cu luni a câte 29, 30 și 31 de zile, astfel încât sărbătorile reveneau mereu în aceeași zi a săptămânii.

Anul religios - este același an al calendarului laic, la evrei, dar marcat de sărbători, sărbători legate adesea de activitățile pastorale și agricole, cu unele modificări și adaptări - a reușit să se păstreze de-a lungul istoriei.

Anul climateric este acela la baza căruia stau anotimpurile. Anul climateric palestinian era împărțit în două anotimpuri (după cum sunt ilustrate în Facerea 8,22: „De acum, cât va trăi pământul, semănatul și seceratul, frigul și căldura, vara și iarna...”), anotimpul cald sau secetos (quayis, în ebraică) și anotimpul ploios (setav, în ebraică), sau rece, friguros (horep, în ebraică), care corespunde sfârșitului toamnei și iernii tropicale în întregime.

Anul regal - începea odată cu venirea noului rege și ungerea sa, chiar dacă tatăl său mai era încă în viață. Se pare că anul în care se făcea încoronarea era socotit anul 1. Această indicare a anului regal era folosită în datarea documentelor administrative în Palestina antică, grație acestui sistem poate fi stabilită cronologia vremii. Era noastră a fost stabilită în secolul VI d.Hr. de către Dionysius Exiguus printr-un calcul aproximativ a datei nașterii lui Iisus Hristos, în acest calcul s-a strecurat o eroare de 7-8 ani. Iisus Hristos s-a născut și a trăit pe timpul împăraților romani Augustus (27 î.Hr. - 14 d.Hr) și Tiberius (14 - 37 d. Hr.). Cel mai indicat, ați zice, ar fi să ne ghidăm după datele oferite de Evangheliile; ei bine, nu, așa a ajuns Exiguus la eroarea respectivă. Iată ce aflăm din evanghelia după

Matei: „Iar dacă s-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, iată, magii de la Răsărit au venit...” (cap.2, v.1). Deci Iisus s-ar fi născut pe timpul lui Herrrodes cel Mare, acesta a domnit între anii 27 și 4 î.Hr. Așadar, Iisus s-ar fi născut înainte de anul 4 î.Hr. (anul morții acestui rege). Și, mai departe, tot Matei descrie cum îl căutau magii pe noul născut: „ Unde este regele Iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm Lui”. În vremea aceea pe cerul Palestinei au fost văzute doar două stele mai luminoase: cometa Halley (12 î.Hr.) și conjuncția planetară între Saturn și Jupiter (conjuncție văzută la latitudinea Betleemului, de trei ori în anul 7 î. Hr.: la 25 mai, 3 octombrie și 4 decembrie.

INDEPENDENTA

Din Evanghelia după Luca aflăm că Iisus s-ar fi născut în timpul recensământului populației făcut la porunca Cezarului August „pe când Quirinius ocârnuia Siria” (Recensământul din anul 6 d.Hr. este amintit și de istoricul evreu Flavius Josephus, dar nu se știe dacă acest recensământ al populației din toate provinciile romane cuprindea și regatul vasal Iudeea). Și citez tot din evanghelistul Luca, în capitolul 3, v.1: „În al cincisprezecelea an al domniei Cezarului Tiberiu...” și continuă în v. 23: „Și Iisus Însuși era ca de treizeci de ani când a început (să propovăduiască)...”. Ori, în al 15-lea an al domniei lui Tiberius, Iisus ar fi avut cel mult 22 de ani, nu 30. Ceilalți doi evangheliști (Marcu și Ioan) nu spun nimic despre nașterea lui Iisus. Așa că Dionysius Exiguus a aproximat cu 7-8 ani mai târziu nașterea, orientându-se după datele, cele mai plauzibile, redată de Matei. Calendarul lui Exiguus, care începea cu data prezumtivă a nașterii lui Iisus, a fost acceptat imediat în țările vest-europene, în cele est-europene el a fost introdus abia în secolul al XIV-lea.

În secolul al XVII-lea, Denis Petavius a făcut o reconsiderare a anilor dinaintea nașterii lui Iisus, și a fost acceptată în Europa în secolul al XVIII-lea.

Dar și Petavius nu a luat în considerare anul 0, eroare îndreptată în anul 1740 de către Cassini care a adăugat un an suplimentar anilor ante Christum natum.

Astfel s-a ajuns la calendarul actual.

În numărul viitor vom urmări istoria primelor calendare tipărite de la noi din țară.

BEATRICE KISELEFF